

LETRO INTERNACIONA

(Revueto transfrontiera – Organo dil stabilismala skolo)

Nº 6 Novembro - Decembro 2001.

Anaras ye singla duesma monato.

Yarala abono=preço : França 3 euros.

Altra landi : 5 internaciona respondo-kuponi o banko-bilieto ye 5 euri.

Altra landi : S-internacia responde kaj en la Banko SAVIGNY SUR ORGE
Redaktero : Jean Martignon, 12, rue Maurice Utrillo F-91600 Savigny sur Orge - Francia
elektronika adresi (e-mail) jeanmartignon@minitel.net e
martignonjean@wanadoo.fr

BOMA : Triumfarko di Titus.

VORTO DAL REDAKIERO : La destino di Roma, qua esis komence urbeto dil regiono Latium - nericha e negrande parto di Italia - esas astonanta. Roma pokope sucesis konquestar tota Italia e pose la maxim granda parto dil Universo lore konocata. Ye la komenco di hia ero, la Romana Imperio extensesis de nun existanta Anglia til la frontieri kun Persia, e parti de Afrika esis inkluzita. Kompreneble imperio tante vasta esis sencese atakata ed infalible mustis dekadara. Dum la IIIma yarcento nia-ere eventis terorigiva krizi e invadi da Barbari. Tamen cafoye la Imperio sucesis vinkar la historiala obstakli e posvivar. Ma ol esis tre chanjita, nam la urbi su cirkondabis per fortifikuri, tale prerepresentante la generala aspekto urbala dil Mezepoko. E nova religio, nome la Kristanismo vinkis e gradope - e ne sen rezisto - remplasis la antiqua pagana religio Romana. Kad la povo-kapto dal Kristanismo esis bon afero por Roma ? Onu darfus dubar; multa pagana autori dil Vma yarcento asertis ke la Kristanismo shanceligis e disfalogis la Romana Imperio. Opozite, moderna historiisti skribas ke no, e ke la Kristanismo prefere plufortigis la Imperio. Tamen, tamen, la adopto di nova religio, nova vivomaniero e mento destruktas la preirinta reguli e valori-sistemi sur qui esis fundamentizita la socio-ordino. Sen afirmar ke la Kristanismo esis la kauzo dil kolapso dil Imperio, esas nenegeble evidenta ke tala radikala chanjo esis danjeroza por la socio qua acceptis - o koaktesis acceptar - ol. Sube me tradukis (de Franca tradukuro) texto da Rutilius Namatianus, Gallo qua esis prefekto di Roma dum la regno di Imperiestro Honorius en 414 p.K.

Rutilius Namatianus esis pagano e granda Romana patrioto. Roma esabis spoliita dal Gota trupi di rejo Alarik en 410, ma ol restis ankore impresiva urbo e R. Namatianus ne povis e ne volis kredar ye la krulo di lua mondo. Il redaktis tre emociganta panegiro pri Roma. Yen lua kontenajo :

LAUDO DI ROMA

"Askoltez, rejino tante bela di mondo qua esas tua, ho Roma, admisita en la nombro dil astri ! Askoltez, matro di la homi, matro dil dei. Tua templi pluproximigas ni del cielo. Tun ni prikantas, tun ni prikantos tam longe kam ico a la Destino plezos. Tun povas nula vivanto obliviar. Prefere sepultar la suno en despura obliojo kam lasar de nia kordio eskapar la homajo quan ni devas facar a tu, pro ke en omna loki ube lia radii havas atingo_povo, tu agas tua bonfaci, til la frontieri ube la Oceano klemas la tero per lua ondi. Phoebus~~*~~ en lua orbito rulas por tu. Che tu levas su, che tu kushas su, lua kur-kavali. La ardoranta sabli di Libia ne plutardigis tua marchado adavane. Protektata da lua glacio, la Ursino ne retropulsis tu. Tam fore kam la vivanta naturo extensesas, de polo a la altra polo, tam fore extensisis tua valoro. A la maxim diversa genti tu donis unika patrio. Oli rezistis kontre tu, ed oli ganis granda avantaji dominacesar da tu. Per ofrar a la desvinkinti la dispartigo di tua propra legi, tu igis la mondo divenar globala urbo. Tua yusta militi ne havis kom konsequo aroganta paco. Certe tu regnas, ma tu meritas lo, mem plu multe kam tu kredas. Tua prodaji superesas omna altra prodaji. Se on volus nombrizar la trofei qui esas di tua glorio la monumenti, lore esus plu facila kontar la steli. Elevez la lauro sur tua fronto, lua fresha foliaro riyunigos, ho Roma, tua sakra hararo. Utinam~~*~~ la ora krono di tua kasko lansez radii, utinam neextingebla fairo spricez ek la ora UMBO di tua shildo. Totala obliojo mustas efacar desfortunoza epizodo~~ff~~. Klozez la plago per la desestimo. La desfliceso preparis a tu granda sucesi e la lumo dil Kushanta suno predicas olta dil Levanta suno. To quo ne povas submersesar riacensas per plufortigita impetuo. Kande ol esas inklinata la torcho riforteskas. Kurvigita sur la sulo, tu deziras tante plu forte la cielo. Propagez tua legi qui travivos la sucedo dil yarcenti. Unika ento, ne timez la fatala cizelo quankam tu evas 1168 yari. La futura tempi ne establisas limiti a tu. Tam longe kam la Terala globo permanos, tam longe kam la cielo suportos astri, tu vivos. To quo destruktas la altra imperii plufermigas la tua. Dil rinasko la lego esas cherpar forteso en la desfortuno."

Phoebus: Mitala figuro qua reprezentas la suno.

(1) : La desfotuna epizodo esis la kapto e spoliado di Roma da Alarik, reo dil Goti.

Ica texto havas traiti, malgre lua parol-maniero ed antiqueso, qui esas tre moderna, nome R. Namatianus asertas : "A la maxim diversa genti tu donis unika patric" e "tu igitis la mondo divenar globala urbo". Ico memorigas a ni la parol-maniero dil globalisti, nunepoke, qui volas ke la mondo divenez globala vilajo. Esas regretinda ke li ne savas la Latina e ne interesesas pri historio. Li saveskus ke globala imperio pri qua li revas, ja existis 2000 yari ante nun por tandem triste disfalar. "Sic transit gloria mundi" (tale pasas la glorio dil mondo). La esforci por koaktar populi e nacioni a globala uneso esas vana, nam omno havas fino.

KA VIVO SUR LA PLANETO MARSO ?

Forsan on vidis la spektaklatra expozi de meteori nomizita la Leonidi, en novembro. Ma faktante la Tero pasas yarope tra 16 000 tuni de "spacala polvo"! Fortunoze tala partikuli rare atingas la Tero nam per friciono, oli brulas en l'aero ed ofte produktas falado lumoza. Ta meteorin qui possivias la kalorego on nomizas bolidi od aeroliti, ma oli esas tre skarsa, ed ofte celita en la sulo. Bolidi en Antarktika esas plu videbla ed en 1996 tala deskovrajo, on kredas, venis de Marso e semblas tre

antiqua.

Quale ni konocas ke l'origino esas de Marso ? Interne di ta du kilogrami de stono on trovas karbonata mineralo quan bezonas la gaso karbo-bi-oxo, e ta gaso existas en mikra inkluzaji en la solido ed anke en la atmosfero, existanta nun, di Marso. Tre interesanta esas diversa organika molekuli qui kustumis okuras che Terala enti, e diligenta studiado revelas mikra sferala e cilindatra formi qui similesas Terala bakterii.

Ultre lo, tre potenta plugrandigado di la solido montras mikra kristali di magnetito (oxido di fero) qui anke trovesas interne di certena bakterii. Kompleta explorado di la diversa fakti ne ja pruvas Marsala vivo, e la kristali di magnetito, pro lia mikreso, bezonas specala aranjo di elektron-mikroskopio. Tre recente per intersequanta exploradi dum uzar tala mikroskopio e komputero montresas ke la evidenteso di Marsala vivo ne esas decidata.

Ni nur posedas 12 Marsala solidi ed evidente plusa laboro esas facenda per komparado di la kristali di magnetito en Marsala solidi e Terala bakterii. Plura sciencisti kredas ke til nun, on povas explikar irga fakto pri Marsala vivo per geologiala e ne per vivanta procedi.

(De informo da la Statala Universitato di Arizona)

R.A. STEVENSON

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

FROSTO da TAMAS KOBOR

Nordala polo sentis su kolda. Pos tanta mili de yari lu koncieskis sua austera solitareso, sua dezerta, frostoza esenco. Lu enoyis. Ulfoye, kande l'auroro polala brileskis cirkum lu en sua splendida, kolda kolori, quale se feala fablo falabus en lua anmo, quale se memorajo di sonjo del prima epoki fantomesus, lu vidis avan su mondo plena de lumo, de varmeso. La plaudo dil blua, varma aqui, la lenta mujo dil densa foresti, ucelokanto, florifo... E neexpresebla, doloriza deziro naskis en lu, por regardar unfoye ta koloroza, sonoza feala mondo, varmeskar en lua dolca klimato ed obliviar dum instanto l'obscura pensi, qui lu obsedis en lua glacioza hemo.

Ibe sude ! De ibe venis kelkafoye tepida venteti, qui rigideskas, quik kande li atingas lua glacia sfero. Ibe sude ! Se ulloke, ya ibe esas verda la tero, liquida la aquo. Ibe kantas l'ucelo, ibe florifas la rozo, l'admirinda floro, di qua l'odoro aparas a lu mem en lua sonjo pri la prima epoki.

Lu departis. La glaciomaro baloteis, krakis, la glaciogiganti krulis tondrante. Lu marchis, marchis dum mil yari e lu ne atingis la peizajo dil varma aqui. Ube lua vido penetris, omno esis blanka, quale heme, quankam lu ja marchabis tre fore. Lu vadis tra senfunda abismi, tra monti fendanta la nubi. Omnaloke glacio, nivuro.

Lu marchis pluse. Dum ke lu serchis la nova mondo, la deziro por ol augmentis en lu til furio. Lu persequis sua sonjo rabioze, lu serchis la floro, omno esis vana. Pasis, pasis la yari, la yarcenti, la yarmili, lu ja parkuris imensa fora voyo, kelkafoye desespero obsedis lu. Ulfoye, kande lu profunde dezolita sequis sua voyo kun glaciala barikadi, fore lu videskis... su ipsa.

Desesperinte, kaduke proximeskis a lu ta nivoza figuro ed ululanta voce sonis a lu :

- Qua esas tu ?
- Qua esas tu ?... questionis anke lu.
- Sudala polo.
- Nordala polo. Me departis por serchar la mundo, ube l'aero esas varma ed ube la rozo kreskas.
- Anke me... respondis Sudala polo... Ka tu trovis ol ?
- Omnaloke nivo, glacio, quale heme. Quo esas ibe, de ube tu venas ?

- Nivo, giacio. Omno esas blanka, omno kolda.
Li taceskis. Nordala polo mediteskis profunde, pose lu sospiris forte :
 - Me kredas, ke ta varma mondo esas nur sonjo, nur fablo.
 - Fablo... repetis Sudala polo... Ube me marchis, me trovis ne mem unika rozo

Trad. da László Deutsch (Szombathely).

Extrakturo de l'antologio dil Madyara Literaturo

En ica imajo. Agni, deo dil fairo. kavalkas mutonulo

Plu kam duacent himni dil "Rig-Veda", konsakresas a Agni, deo dil fairo. Kom reprezentanto di la tumo-forci, lu esas ofte asociita a Indra, deajo dil suno. Kom rejo dil dei, il esas nevinkebla e cindrigas tua omna enemiki. Sinioro dil osteyi e dil foresto-fairi, il esas la "varmeso" (tapas) produktita per la "yoga"-asketajo.

La nasko di Agni deskriptesas pluramaniere. Lua genitori esas l'amba bastoni per qui on acendas la sakra fairo. Agni tale mantenas sua yuneso, nam ica fairo entratenesas singladie. En la homi-mondo lu aparas kom la fulmino, kom la flamaro qua "prevarmiigas" en la herdo di singla domo.

Agni manifesteras en la flami qui brulas sur la altaro. Lu kumbustas ta diabli qui minacas destruktar la sakrifiko ed advokas la dei por ke li partoprenez la rituaro. Onu reprezentigas lu ofte sur mutonulo, qua esas sakrifiko-animalo, o surhavante mutonulo-kapo cirkondata per vaganta fairi. Kom ambigua deo, samatempe bonfacanta e teroriganta, lu povas reprezentesar kun du vizaji, quale la Romana deo Janus.

Pro ke lu esas la inkarnaco dil sakrifiko. Agni konsideresas kom mediacero inter la dei e la mortimi, kom sacerdoto qua intelektas la legi dil tero ed olti dil cielo.

Texto extraktita e tradukita de la libro "Eterna India" da Richard Waterstone

Digitized by srujanika@gmail.com

ALTRA REVUT POR L'IDIOMA

PROGRESO : pri la redakto responsas Brad Philpot, Groen Van Prinstererstraat 51, 1051 EJ, Amsterdam, Nederlando - hulspot@hotmail.com

LA KORDIEGO GEYAL : Hans Stuifbergen - Ceramplein 76 hs,
BZ Amsterdam. Nederland - ido-info@chello.nl

EDITERIO SUDO : Recente nia samideano Gonçalo Neves savigis a ni ke il inauguras Editerio Sudo e ke ibe on povas komprar tre interesanta libro pri Ido : "Nia Justifiko". La libro kustas banko-bilieto ye 5 euri o 7 internaciona responde-kuponi. Yen la adreso dil editero : EDITERIO SUDO – Sioro Gonçalo Neves – R. Prof. Arsénio Cordeiro, 13, 6 E – PT-1600-595 LISBOA Portugal

LA MISTERIOSA STEL

